

FORORD

NyS veksler mellem tematiske numre og blandede numre, og dette nummer, NyS 29, er af den sidstnævnte type; det indeholder artikler med et blandet indhold.

Den første artikel er *Indfødte dansktalendes vurdering af unges andetsprogs-danske talesprog* af Pia Quist & Jens Normann Jørgensen. Den omhandler en såkaldt maske-test, en forsøgstype hvor man lader en række dommere, eller *meddelere*, bedømme nogle taleprøver. Taleprøverne hos Quist & Jørgensen består hovedsageligt i dansk talt af unge med dansk som andetsprog, men også i dansk talt af modersmålsbrugere. Meddelerne var 128 personer med dansk som modersmål, med forskellig alder, bopæl og erhverv. Meddelerne blev bedt om at vurdere om personen bag taleprøven havde dansk som modersmål, om personen talte dansk uproblematisk, m.m. Blandt resultaterne er at bedømmelsen af det andetsprogsdanske varierer med den talendes køn på en kompleks måde. I nogle alders- og erhvervsgrupper vurderes pigers andetsprogsdanske højt, i andre drenge.

Den anden artikel er *Subjektet i Hallidays funktionelle grammatik* af Christina Fogtmann. Hun diskuterer med udgangspunkt i en konkret tekst-analyse foretaget af M. A. K. Halliday, om den funktionelle grammatik tager udgangspunkt i en psykologisk tilstrækkelig og rimelig forståelse af subjektet. Resultatet af den grundlagsdiskussion er at den funktionelle grammatik med fordel kunne udvide sit subjektsbegreb. Gennem sproglige og diskursive analyser af talesprogsuddrag viser Fogtmann dernæst at der er en pointe i at trække på de dele af psykologien som ikke betragter (sproglig) adfærd udelukkende som funktionel i en ydre omverden, men også som betinget af indre, individualpsykiske forhold: irrationelle begæ-
rer, fortrængninger, forsvar, angst, etc.

Martha Sif Karrebæk skriver i den tredje artikel, *Den indre blender*, om blandingsteorien. Her er vi på den kognitive grammatiks domæne, hvis hovedrindende det altid har været at anfægte en påstand som egentlig kun de færreste væsentlige lingvister advokerer, og heriblandt i hvert fald ikke de europæiske, nemlig at det "grammatiske modul" i menneskets bevidsthed skulle eksistere løsrevet fra de øvrige kognitive moduler der bearbejder og håndterer virkeligheden. Blandingsteoriens påstand er at kognitive domæner blander sig med hinanden, sådan at kunst, politik, sprog, matematik, musik – i princippet ethvert domæne for menneskelig kognitiv aktivitet – konstrueres som blends af hinanden, at nye kognitive domæner opstår som blandinger af eksisterende. Karrebæk diskuterer nogle centrale grundbegreber i blandingsteorien, og hun vurderer kvaliteten af de lingvistiske redegørelser den indeholder. Hendes artikel er en klædeligt kritisk indføring i teorien og en påpegning af nogle af dens mest iøjnefaldende slagsider.

Også Anne Jensen kommer ind på kognitiv grammatik. I *Sætningsknuder i dansk* præsenterer hun en syntaktisk, semantisk og pragmatisk analyse af konstruktionstypen sætningsknude, der munder ud i et forslag om at betragte knuden som en prototypekategori. Heri ligger blandt andet at kategorien sætningsknude skal betragtes som heterogen, at visse knuder er bedre eksempler end andre, og at visse knuder har egenskaber som andre knuder ikke har.

Til sidst bringer vi som sædvanlig en anmeldelse. Asgerd Gudiksen anmelder Pia Jarvads *Nye Ord. Ordbog over nye ord i dansk 1955-1998*. Bogen er fra 1999, og det er ikke den første anmeldelse af Pia Jarvads bog. Men Gudiksen bringer efter vores mening en del nye iagttagelser frem, som fortjener offentliggørelse.

Med venlig hilsen
REDAKTIONEN AF NYS